

Azərbaycan poeziyası

MƏHƏMMƏD FÜZULİ

SEÇMƏ ŞEİRLƏR

qanun nəşriyyatı

O, Azərbaycan klassik şeirinin zirvəsidir. Yaradıcılığı ilə həm Şərq, həm də dünya ədəbiyyatında sönməyən ulduz kimi daima parlayır. Adı Homer, Nizami, Dante və Şekspirlə yanaşı çəkilir. Beş əsrdən artıqdır ki, söz mülkündəki sultanlığını qoruyub saxlayır. Aşıqanəlik qəzəlləri ilə yanaşı, ictimai-siyasi mövzuda qələmə aldığı müxtəlif janrlı əsərlər dövrünün ictimai mənzərəsinə ayna tutur.

Əlbəttə, söhbət dahi Məhəmməd Füzulidən gedir.

“Qanun” nəşriyyatı “Azərbaycan poeziyasından seçmə şeirlər” layihəsindən bu dəfə böyük Füzulinin seçmə qəzəllərini təqdim edir.

Məhəmməd Füzuli AZƏRBAYCAN POEZİYASI SEÇMƏ ŞEİRLƏR
Bakı, Qanun nəşriyyatı, 2023, 240 səh.

Janr: fiction/şeirlər

Ölçü: 120x185 mm

Cild: qalın

Çapa imzalandı: 22.02.2023

Nəşir: Şahbaz Xuduoğlu
Tərtib edən
və redaktor: Əyyub Qiyas (Qi Or El)
Korrektor: Əyyar Tahir
Texniki redaktor
və mətn dizaynı: Asifə Əfəndi
Qapaq dizaynı: Rafael Qasım

Qanun Nəşriyyatı
İstanbul Copyright Awards-ın qalibi
Bakı, AZ 1102, Tbilisi pros., 76
Tel: (+994 12) 431-16-62; 431-38-18
Mobil: (+994 55) 212-42-37
e-mail: info@qanun.az
www.qanun.az
www.fb.com/Qanunpublishing
www.instagram.com/Qanunpublishing

ISBN 978-9952-38-780-3

© Qanun Nəşriyyatı, 2023

Bu kitabın Azərbaycan dilinə tərcümə və yayım hüquqları “Qanun Nəşriyyatı”na məxsusdur. Kitabın təkrar və hissə-hissə nəşri “Müəlliflik hüququ və əlaqəli hüquqlar haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa ziddir.

BAĞDADDAN DOĞAN ŞEİR GÜNƏŞİ

XVI yüzildə Bağdad göylərində bir günəş doğdu. Bu, üç dildə ölməz əsərlər yaradan Məhəmməd Füzuli günəşi idi. Özü də elə bir günəş ki, gur şəfəqləri getdikcə Azərbaycan-türk dili başa düşülən bütün ölkələrə, məmləkətlərə saçdı. 500 ilə yaxındır ki, çeşidli qitə və iqlimlərdə yaşayan milyonlarla insan istilik və hərarəti bir an da azalmayan bu günəşin şəfəqlərindən qızınır, işığından nurlanır, gözəlliyindən zövq alır.

Orta çağlardan üzü bəri bütün anadilli ədəbiyyatımızın ən yüksək zirvəsi, doğma dilimizi ilk dəfə ərəb və fars dilləriylə yanaşı dura biləcək poeziya dili səviyyəsinə qaldıran Füzuli poeziyasıdır. Türk dilinin fonetik-leksik qanunlarına və ruhuna yad olan ərəz vəznə ilə “barışmasında”, daha doğrusu, türk dilinin ərəz vəzninə uyğunlaşdırılmasında da Füzuli bütün bacarıq və istedadını sərf edib, əsl ustadlıq göstərib. İslam dini və mədəniyyətinin yayılmasında türk hökmdar və sultanlarının qılınc gücünə gördükləri işləri Füzuli öz qələmiylə görüb, “pəhləvan” qüdrətli sözləriylə dünyanı tutmağa nail olub.

Məhəmməd Füzulinin doğum tarixi 1494-cü il qəbul edilsə də, onun təxminən 1480-1485-ci illər arasında

Kərbəla şəhərində anadan olduğu daha çox inandırıcıdır. Şairin həyatı haqqında yeri gəldikcə verdiyi cüzi məlumatları, eləcə də əsərlərində adları keçən bir çox tarixi hadisə və şəxsiyyətləri diqqətlə araşdıran görkəmli füzulışünas alimlər də bu fikirdədirlər: məsələn, tanınmış türk araşdırıcılarından Əbdülqadir Qaraxan, Hasibə Mazıoğlu, italyan şərqşünası Alessio Bombaçi, Azərbaycan alimi Ə.Səidzadə və başqalarını göstərmək olar. Doğulduğu yer, özünün birmənalı olaraq dediyi kimi, Ərəb İraqı, müsəlman dünyasının mühüm mədəniyyət mərkəzi – Bağdad yaxınlığında yerləşən Kərbəla şəhəridir. Məsələn, farsca divanının dibaçəsində (giriş hissəsində) yazır:

“...Doğulduğum və yaşadığım yer İraqi-Ərəbdir ki, sultanların kölgəsindən uzaq və sakinlərinin şüursuzluğu üzündən xərabə qalmış bir ölkədir”.

Yenə həmin dibaçənin sonunda deyir:

Ey Füzuli, məskənim çün Kərbəladır, şeirim
Hörməti hər yerdə vardır, xəlq onun müştəqidir.

Nə qızıldır, nə gümüş, nə lələ, nə mirvaridir,
Sadə torpaqdırsa, lakin Kərbəla torpağıdır.

Elə buna görə də bir çox orta əsr təzkirəçiləri onu “Füzuli Bağdadi” kimi təqdim ediblər. Bəzi qaynaqlara görə, o da, Dədə Qorqud kimi, Oğuz türklərinin Bayat boyuna mənsubdur. Şairin Ağqoyunlu türkmanlarından

olduğunu deyənlər də var. Atası Süleyman kişi mənşəcə Azərbaycandan olub, sonralar öz elatıyla İraqa köçüb, Bağdad civarında yerləşən Azərbaycan türklərindən biridir. Hətta Füzulinin uşaq yaşlarında öz ailəsiylə oraya köç etdiyini ehtimal edənlər də olub. Təsadüfi deyil ki, böyük şair əsərlərində yeri gəldikcə özünü “qərib” adlandırıb, ömrü boyu vətən həsrəti, doğma yurd nisgilindən şikayətlənib. Özəlliklə lirik qəzəllərində tez-tez rast gəlinən “qəriblik”, “vətən həsrəti”, “qürbət” motivlərini yalnız indi çox dəbdə olan sufi-mistik baxımdan izah etmək mümkün deyil. Çox zaman bu, haqsızlıqlarla qarşılaşan şairin iç dünyasından vulkan kimi püskürən şəxsi iztirabları, daxili mənəvi yaşantıları kimi üzə çıxır.

Dövrünün ziyalı və mədəni simalarından olan Süleyman kişi oğlu Məhəmmədə yaxşı təhsil vermək üçün əlindən gələni edib, savadlı müəllimlər tutub, onun oxuması üçün hər bir şərait yaradıb. Şairin atasının Hillədə müfti olması fikri də bəzi qaynaqlarda yer alıb. Məhəmmədin uşaqlıq və gənclik illəri Kərbəla, Nəcəf, Hillə və Bağdad kimi şəhərlərdə keçib, təhsilini də çox güman ki, elə bu şəhərlərdə tamamlayıb. Uşaqlıqdan elmə və biliyə böyük həvəs göstərən Məhəmməd dövrünün bir çox elmlərini – dil, ədəbiyyat, məntiq, fəlsəfə, tibb, riyaziyyat, astronomiya, nücum, fiqh və başqalarını mükəmməl öyrənib. Bu, özünü gələcəkdə böyük şairin ölməz əsərlərində bədii formada – çeşidli məcaz və təşbehlər geyimində verdiyi bilgi və məlumat bolluğu şəklində göstərir. Bəzi rəvayətlərə görə, ədəbiyyat müəllimi döv-

rünün tanınmış şairi Həbib, ərəb dili müəllimi isə Xacə Rəhmətullah əfəndi olub. Deyilənə görə, gənc Füzuli müəllimi Xacə Rəhmətullahın qızına dəlicəsinə vurulub, ancaq ilk məhəbbəti uğursuz olub. Gəncliyində ilk sarsıdıcı mənəvi zərbə alan Füzulinin gələcəkdə ürəkləri sızladan, yandırır-yaxıcı lirik-aşıqanə qəzəllər yazmasında bu əzablı sevgi də öz rolunu oynayıb. Hətta ölməz məhəbbət dastanı “Leyli və Məcnun”da şairin özünün iztirab dolu qarşılıqsız məhəbbət macərasını təsvir etdiyini deyənlər də var.

Gənc Məhəmməd çox erkən yaşlarından yaradıcılığa başlayıb. Ancaq özünü bütünlüklə bədii yaradıcılığa həsr etməzdən öncə, artıq qeyd etdiyimiz kimi, o zamankı bütün elmləri oxuyub mənimsəyib. Eyni zamanda, öz doğma dilindən başqa, ərəb və fars dillərini də, o dillərdə gözəl şeirlər yazacaq səviyyədə, öyrənməsi və yalnız bundan sonra “ilhamının köhlən atına” geniş meydan verməsini də dahi sənətkar dibaçədə xüsusi vurğulayır. Bu, onun sözə, sənətə necə böyük məsuliyyətlə yanaşdığını bir daha açıb göstərir. Sanki bu yolla elmlə poeziyanı bədii yaradıcılığında birləşdirmək istəyib, öz sözləriylə desək, “dövrünün yeganəsi” olmağa çalışıb. Təsadüfi deyil ki, Füzulinin şeirlərini “elmlə şeir”, özünü isə “alim-şair” adlandıran bir çox tədqiqatçılar var.

Gənc yaşlarında keçirdiyi faciəvi sevgi böhranından özünə gələn Füzuli sonralar ailə həyatı qurub, ev-eşik sahibi olub. Ümumiyyətlə, şair ailəni cəmiyyətin əsas dayaqlarından sayıb, islamda ailə məsələləri və prinsip-

lərinə böyük hörmətlə yanaşıb. Bunu “Rind və Zahid” əsərində ata Zahidin oğlu Rində verdiyi məsləhətlərdən də aydın görmək olur. Şairin yeganə oğlu Fəzli dövrünün görkəmli ziyalılarında olub, hətta şair kimi tanınıb, daha çox müəmma və “maddeyi-tarix”lər yazıb.

Füzuli çox çətin və ziddiyyətli bir dövrdə yazıb-yaradıb. O, üç fərqli hökmdarın hakimiyyəti altında yaşayıb, hakimiyyət dəyişikliklərinin sadə xalqın həyatında heç bir yaxşılaşma yaratmadığını, əksinə, insanların güzəranını daha da pisləşdirdiyini görüb, yeri gəldikcə, əsərlərində bu məsələlərə əsl demokratik mövqedən münasibətini bildirib. Şairin uşaqlıq çağı Ağqoyunluların hakimiyyəti dövründə keçib, bir şair və ziyalı kimi məşhurlaşma dövrü Səfəvilərin hökmranlıq illərinə düşüb, yetkin və qoca yaşlarında Osmanlı imperiyasının təbəəsi olub.

İlk irihəcmli əsəri – “Bəng və Badə” (“Tiryək və Şərab”) poemasını Səfəvi hökmdarı Şah İsmayıl Xətaiyə həsr edib. Bəzi Səfəvi hakim və əmirələrinə qəsidələr də yazıb. 1534-cü ildə Bağdadı alan Osmanlı imperatoru Sultan Süleyman Qanununin özünə, Ayas paşa, Cəfər bəy, Mustafa Çələbi və Veys bəy kimi Osmanlı vali və bəylərinə daha çox qəsidə və məktublar yazıb. Bəzi mənbələrə görə, Bağdada gələn Sultan Süleymanla da görüşüb, onun gəlişi münasibətilə yazdığı qəsidəni şəxsən sultanın hüzurunda oxuyub. Füzulinin sultanın özüylə Bağdada gətirdiyi Osmanlı şairlərindən – Xəyalı (öl.964/1557) və Taşlıcalı Yəhya bəylə də (öl.990/1582) görüşdüyünü və şeir-sənət söhbətləri apardığını məlumat verən qaynaq-

lar mövcuddur. Tədqiqatçıların fikrincə, Füzulini “Leyli və Məcnun” poemasını yazmağa həvəsləndirən “Rum zərifləri” elə həmin şairlər – Xəyali ilə Yəhya bəy olub.

Saraydakı Nişançı Mustafa paşa kimi xeyirxah və sənətsevər adamların məsləhəti ilə Sultan Süleyman Qanuni uzun illər nöqsansız xidmətləri və qocalığını nəzərə alıb, şairə gündə doqquz axça təqaüd verilməsi haqqında barat-fərman imzalayıb. Ancaq şair bu baratın faydasını görməyib, yalançı, acgöz və rüşvətxor məmurların “sayəsində” bu təqaüdü ala bilməyib. Bir neçə dəfə ovqaf idarəsinə gedib-gələn Füzuli dövlət qulluqçularının saxtakarlıq və ikiüzlülüyündən dəhşətə gəlib, içindən vulkan kimi püskürən acı istehza və kinayəli tənqidini həmin Nişançı paşaya yazdığı məktubunda bütün təbiiliyi və dolğunluğu ilə qələmə alıb. Dahi sənətkarın gördüyü haqsızlıqlardan təsirlənərək öz dostuna yazdığı bu məktub sonralar “Şikayətnamə” adıyla məşhurlaşmış, onun ən gözəl əsərlərindən biri kimi əldən-ələ gəzib və bu gün də çox maraqla oxunur.

Təzkiyəçilərin verdiyi məlumatlardan və özünün türkcə divanına yazdığı dibaçədən belə məlum olur ki, şair doğulub boya-başa çatdığı Ərəb İraqından kənara çıxmayıb, heç bir xarici ölkəyə səyahət etməyib. Ancaq başqa qəzəl və qəsidələrində Təbriz, İstanbul şəhərlərinin, Hindistan ölkəsinin adlarını tez-tez çəkər, oralara səyahət etmək arzusunda olduğunu bildirir.

Cəmiyyətdə tanınan, müəyyən söz və mövqə sahibi olan Füzulinin bütün şiə müsəlmanların müqəddəs zi-

yarətgahlarından sayılan İmam Hüseyin türbəsində uzun müddət xidmət etdiyi bəllidir. Fars dilində yazdığı bir qitədə bu barədə belə deyir:

Ruzi yeyənlik ali-rəsulun qapısında,
Bir ömrüdür, olmuş bizə bu ruzi müqərrər.
Bu ruzi yolu bizlərə bağlanmamış əsla,
Layiq bizik aləmdə belə ruziyə yeksər.
Dünyada qənaətlə bizik kim, bəyənildik,
Ağgün qocalar, həm ürəyi varlı fəqirlər.

Bu misralardan şairin “Ətəbatı-aliyə”də uzun müddət, özü də qoca yaşlarınadək işlədiyini öyrənirik. Bu müqəddəs yerdə onun öz qulluğu ilə fəxr etməsi də yuxarıdakı misralardan aydın görünür.

Bir çox füzulşünas alimlərin fikrincə, şair qoca yaşlarında doğulub boya-başa çatdığı Kərbəla şəhərinə qayıdıb, ömrünün son illərini də orada yaşayıb. Deyilənlərə görə, Füzulinin ölümündən sonra cənazəsi, öz vəsiyyətinə əsasən, doğma şəhəri, eləcə də bütün şiə müsəlmanların müqəddəs ziyarətgahı olan Kərbəlaya gətirilib və orada İmam Hüseyin məqbərəsinin yaxınlığında dəfn olunub. Kərbəla şəhidlərinə möhtəşəm bir abidə – “Hədiqətüs-süəda” (“Xoşbəxtlər bağçası”) kimi söz abidəsi ucaldan dahi şairimizin məzarı bu gün də o müqəddəs yerdə uyuyur.

M.Füzulinin doğum tarixindən fərqli olaraq, vəfat tarixi dəqiqdir. Şairin hicri tarixlə 963-cü ildə Bağdadda ge-

niş yayılan “böyük taun” (vəba) epidemiyası zamanı vəfat etməsi təzkirələrdə “keçdi Füzuli” maddeyi-tarixiylə qeyd olunub. Bunu şairin dostu və müasiri, dövrünün tanınmış ziyalı Əhdi Bağdadidən başlayaraq bir çox təzkirəçilər öz təzkirələrində qeyd ediblər. Bu isə miladi tarixlə məhz 1556-cı ilə təsadüf edir. İraqda taunun tüğyan etdiyi həmin ildə dünyasını dəyişən şairin doğum tarixini, yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, təqribən 1480-1485-ci illərə çəkmək daha doğru olardı.

“Bütün türk şairlərinin babası” (F.Köçərli) Məhəmməd Füzuli yorulmadan qələm çalıb, üç dildə kamillik və təravətini bu gün də itirməyən misilsiz əsərlər qoyub gedib. Ərəb, fars və türk dillərində yazıb-yaradan, hər üçündə ölməz əsərlər müəllifi olan M.Füzuli kimi nəhəng ədəbi simalar dünya ədəbiyyatında çox azdır. Elmi-fəlsəfi bilgilərlə zəngin əsərləri göstərir ki, o, bütün Yaxın və Orta Şərqi ədəbiyyatına, incəsənətinə, ictimai-fəlsəfi fikir tarixinə yaxından bələd olub. Misir-yəhudi ədəbi-mədəni və ictimai-fəlsəfi təmayüllərini dərinləndirən öyrənib. Təsadüfi deyil ki, hələ “molla”, “mövlana” (bizim ağamız), “mütəfəkkir şair”, yaxud “alim-şair” kimi adlarla tanınıb.

“Füzuli Azərbaycan ədəbiyyatını fars və ərəb girdablarından dartıb çıxarıb, yenidən yaranmaqda olan ədəbiyyatımızı çiynlərinə alıb, ən yüksək zirvələrə qaldırıb və öz yaradıcılığı ilə on illərlə orada saxlayıb” (C.Cabbarlı).

M.Füzuli ədəbiyyat tariximizdə ilk dəfə Azərbaycan türkcəsində “nəzmi-nazik” – “incə, zərif şeir” yaratmaq istədiyini qarşısına ali məqsəd kimi qoyub, bu işə bütün

bilik və istedadını sərf edib və öhdəsindən layiqincə gəlib. Üç dildə Şərq şeirinin bütün janrlarında qələmini sınayan şair hansı mövzuda yazıbsa, həmin mövzuda özündən əvvəl və sonra əsər yazan əksər Şərq şairlərini kölgədə qoyub. Təxəllüs seçimində olduğu kimi, heç nədə şəriklik və ortaqlığı bəyənməyib, əl qoyduğu hər işdə yalnız birincilik, yeganəlik tərəfdarı olub.

Doğma türkcəmizdə farsdilli “Leyli və Məcnun”lar səviyyəsində eyni adlı poema, “Şikayətnamə” kimi təzə və orijinal nəsr örnəyi, “Hədisi-ərbəin” (“Qırx hədis”) adlı çağdaş tələblərə cavab verən klassik tərcümə əsəri, ölməz şəhidlik abidəsi “Hədiqətüs-süəda” (“Xoşbəxtlər bağçası”) adlı məqtəl dastanı kimi neçə belə ilkə imza atan Füzuli yaradıcılığı ilə dünya mədəniyyətinə əvəzsiz töhfələr verib. Yəni, orta yüzilliyin çox şair və yazıçılarında fərqli olaraq, üç dildə lirik və epik, mənzum və mənşur, bədii və elmi-fəlsəfi əsərlər yazıb, klassik şeirin bütün janrlarının özünəxas ədəbi-bədii imkanlarından ustalıqla yararlanıb.

Füzulinin ölməz ədəbi irsi türkcə və farsca “Divan”ları, azərbaycanca, farsca və ərəbcə qəsidələr “Divan”ı, “Bəng və Badə”, “Yeddi cam” (fars dilində) alleqorik poemaları, “Leyli və Məcnun” lirik-epik poeması, “Rind və Zahid”, “Səhhət və Məraz” kimi farsca yazılmış alleqorik-fəlsəfi nəsr əsərləri, “Şikayətnamə” də daxil olmaqla olduqca orijinal əsər təsiri bağışlayan məktubları, “Hədiqətüs-süəda” (“Xoşbəxtlər bağçası”) adlı türkcə nəsr əsəri, “Hədisi-ərbəin”in (“Qırx hədis”) tərcüməsi

və “Mətləül-etiqađ” (“Etiqađın bařlangıcı”) kimi ərəbcə yazdığı elmi-fəlsəfi əsərindən ibarətdir.

Şairin qəzəl janrının üstünlük təşkil etdiyi türkcə və farsca divanlarında rübai, qitə, tərəcibənd, tərkiqbənd, mürəbbə, müxəmməs və müsəddəs kimi Şərq şeir şakillərində yazılmış lirik əsərləri də yer alıb. Hansı formada, hansı janrda, hansı bəhrdə (ölçüdə) yazmağından asılı olmayaraq, irili-xırdalı bütün əsərlərindən Füzuli qəlbi, Füzuli ruhu, Füzuli zəkası, Füzuli məntiqi boy göstərir. Daha çox lirik-aşıqanə məhəbbət duyğularının tərənnümçüsü kimi tanınan şairin bütün əsərləri həyatda gözəl və gözəlliyin, təbiətdə xeyirxahlıq və harmoniyanın, cəmiyyətdə humanizm və ədalətin qələbəsinə səsləyən və həvəsləndirən motivlərlə zəngindir.

Füzulinin əsərləri XVI yüz il Bağdad mühitini əks etdirən poetik güzgü, ümumən orta çağlar müsəlman Şərq dünyasını gözlərimiz qarşısında canlandırın obyektiv ədəbi-bədii salnamədir. Bu əsərlər Məcnunun nalə və fəryadı, Leylinin gizli hıçqırıqları və içinə axan göz yaşları, gənc Rindin cəmiyyətdə ədalətli sənət və əzablı mənəvi-irfani axtarıřları, qoca Zahidin daxili dünyası ilə övlad məhəbbəti arasındakı qəlb çarpıntıları və s. yoğrulmuş saf incilərdir. Füzuli yaradıcılığı türk dilinin, türk ruhunun, türk zəkasının vulkan püskürtüsü, Azərbaycan bədii fikrinin ən yüksək zirvəsidir. Füzulinin böyüklüyü bir də ondadır ki, ana dilinə məqsədli şəkildə üstünlük verib, mükəmməl divanı ilə yanaşı, “Leyli və Məcnun”, “Hədiqətüs-süəda” kimi lirik-epik məzmunlu şah əsərlə-

rini məhz bu dildə yaradıb. Füzuli elə bir ədəbi məktəb yaradıb ki, XIX yüzildə M.F.Axundzadəyə qədər şairlik ilhamı və istedadı olan hər kəs böyük fəxr və məmnunluqla ya bu məktəbin şagirdi, tələbəsi, müdaviminə çevrilib, ya da könüllü olaraq qələmi əlindən yerə qoyub.

Füzuli poeziyası nəinki Azərbaycan, hətta bütün Yaxın və Orta Şərq ədəbiyyatına təsir edib, Türkiyə, İran, özbək, tatar şair və yazıçıları uzun müddət onun əsərlərindən bəhrələnib, onun ölməz qəzəllərinə bənzətmə və nəzirələr yazılıb. Məşhur türk alimi M.F.Köprülünün bu barədə fikirləri daha maraqlıdır: “Yalnız Füzulini yetişdirən azəri sahəsi deyil, Osmanlı və Cığatay ədəbiyyatları da əsrlərdən bəri onun qüvvətli nüfuzu altında qalıb. Daşkənddən Kazana, Krımdan Macarıstan sərhədlərinə, Bağdaddan Qahirəyə, Təbrizdən Buxaraya və İstanbula qədər bütün türk sahəsi əsrlərcə onun tərənnümlərini dinlədi. Azərbaycan, İran və Güney Qafqaz türklərinin fars dilinin müdhiş təhəkkümünə rəğmən, əsrlərcə türklüklərini mühafizə etmələrində, türk aləminin mənəvi vəhdətinin pozulmamağında Füzulinin pək böyük bir təsiri vardı”.

Zəkulla BAYRAMLI,
filologiya üzrə fəlsəfə doktoru

QƏZƏLLƏR

Hasilim yox səri-kuyində bələdən qeyri,
Qərəzim yox rəhi-eşqində fənadən qeyri.

Neyi-bəzmi-qəməm, ey ah, nə bulsan yelə ver,
Oda yanmış quru cismimdə həvadən qeyri.

Pərdə çək çöhrəmə hicran günü, ey qanlı sirişk!
Ki, gözüm görməyə ol mahliqadən qeyri.

Yetdi bikəsliyim ol qayətə kim, çevrəmdə
Kimsə yox cizginə, girdabi-bələdən qeyri.

Nə yanar kimsə mənə atəşi-dildən özgə,
Nə açar kimsə qarım badi-səbadən qeyri.

Pozma, ey mövc, gözüm yaşı hübabın ki, bu seyl
Qoymadı hiç imarət bu binadən qeyri.

Bəzmi-eşq içrə, Füzuli, necə ah eyləməyim,
Nə təməttö bulunur neydə sədadən qeyri?

Pənbeyi-daği-cünun içrə nihandır bədənim,
Diri olduqca libasım budur, ölsəm kəfənim.

Canı canan diləmiş, verməmək olmaz, ey dil!
Nə niza eyləyəlim, ol nə sənindir, nə mənim.

Daş dələr ahim oxu şəhdi-ləbin şövqindən,
Nola zənbur evinə bənzəsə beytül-həzənim.

Tövqi-zənciri-cünun daireyi-dövlətdir,
Nə rəva kim, məni ondan çıxara zəfi-tənim.

Eşq sərgəştəsiyəm, seyli-sirişk içrə yerim,
Bir hübabəm ki, həvadən doludur pırəhənim.

Bülbüli-qəmzədəyəm, bağü bəharım sənsən,
Dəhənü qəddü rüxün qönçəvü sərvü səmənəm.

Edəmən tərək, Füzuli, səri-kuyin yarın,
Vətənimdir, vətənimdir, vətənimdir, vətənim.

Məni candan usandırdı, cəfadən yar usanmazmı?
Fələklər yandı ahimdən, muradım şəmi yanmazmı?

Qamu bimarinə canan dəvayi-dərd edər ehsan,
Neçün qılmaz mənə dərman, məni bimar sanmazmı?

Qəmim pünhan tutardım mən, dedilər yarə qıl rövşən,
Desəm, ol bivəfa bilmən, inanarmı, inanmazmı?

Şəbi-hicran yanar canım, tökər qan çeşmi-giryanım,
Oyadar xəlqi əfqanım, qara bəxtim oyanmazmı?

Güli-rüxsarinə qarşu gözümdən qanlı axar su,
Həbibim, fəslı-güldür bu, axar sular bulanmazmı?

Degildim mən sənə mail, sən etdin əqlimi zail,
Mənə təən eyləyən qafil səni görcək, utanmazmı?

Füzuli rindü şeydadır, həmişə xəlqə rüsvadır,
Sorun kim, bu nə sevdadır, bu sevdadən usanmazmı?